

Projev předsedy TOP 09 Matěje Ondřeje Havla: Přijetí eura je také o tom, jaké místo chceme mít v Evropě

14.1.2026 - | TOP 09

Vyslovení důvěry vládě není formalita. Důvěra je odpověď na otázku, jaké vize pro naši zemi, naši bezpečnost a naši prosperitu nastupující vláda má. Zda vláda jedná v mezích ústavy, drží elementární politickou kulturu, neohrožuje mezinárodní postavení země a spravuje stát transparentně a předvídatelně. Bývá zvykem rozebrat při rozpravě právě před vyslovením důvěry či nedůvěry její programové prohlášení. Ještě, než to udělám, tak okomentuji, co stihla vláda od svého jmenování 15. prosince zvládnout.

Za prvé, známá únavná kauza Filipa Turka, který byl jmenován vládním zmocněncem na ministerstvu životního prostředí. Namísto toho, aby premiér předložil jiného kandidáta a situaci tak před vyslovením důvěry vládě uklidnil, tak vláda zvolila z mého pohledu **úhybný manévr** – jmenovala Filipa Turka pouze vládním zmocněncem pro klimatickou politiku a Green Deal. **Taková chytrá horákyňe, oblečená neoblečená.** Nejde o drobnou personální hádku. Jde o signál, že je vláda ochotna obcházet standardní mechanismy a vytvářet takzvaně hybridní role jen proto, aby prosadila svou nominaci i přes zásadní výhrady prezidenta.

Další rizikový krok, který z mého a našeho pohledu vláda již stihla podniknout, je zrušení 322 úřednických míst. Zároveň se objevila ostrá kritika plánované reorganizace na Ministerstvu zahraničí a obavy z destabilizace úřadů. Jsou namíste – je to rychlé, je to unáhlené. Právníci, a i část odborné veřejnosti zároveň varují, že postup může obcházet služební zákon a že podobné kroky mohou vést, a to je důležité k politizaci státní správy.

Do toho vláda připravuje změny, které míří k zásadnímu oslabení služebního režimu, tedy pravidel, která mají chránit stát před tím, aby se úřady po volbách neměnily na kořist vítězů.

Stát není firma. **Stát není oddělení, které se dá přerovnat přes Vánoce.** Jestli vláda začne reformovat veřejnou správu stylem náhlých škrtů, personálních otřesů a rozvolňování pravidel, doplatí na to všichni. Doplatí na to občané, my všichni v kvalitě služeb, v kontinuitě, ale i v důvěře ve stát a ve státní správu.

Agentura Reuters popsala, že vláda v oblasti podpory Ukrajiny **zpochybnila transparentnost muniční iniciativy.** Oznámila, že Česká republika bude pokračovat jako koordinátor, ale ukončí vlastní finanční příspěvky a že jsou v koalici proruské hlasy, které program odmítají. Muniční iniciativa, která je sice dál koordinovaná – a já jsem upřímně rád, že nebyla zrušená. Je to skvělá reputační věc, velký úspěch minulé vlády, který zde byl nastaven, ale v kroku chytré horákyňe, kdy sice to budeme koordinovat, ale nedáme na to ani korunu, ať to zaplatí ostatní. Tak já se ptám, co se bude dít, až bude nedej bože potřebovat pomoc někdy Česká republika? **Bude si to svobodný západní spojenec pamatovat: nedali jste na to ani korunu.**

Ještě bych jednu věc rád zmínil a ta se týká evropské politiky, odmítnutí dohodnuté politiky migračního paktu a ETS 2. Můžeme mít různé názory na jednotlivé politiky Evropské unie, ale vláda, která jde do sporu bez jasné vyjednávací strategie a bez realistického plánu, jak toho v Evropě dosáhnout a jak to prosadit, je otázka, zda hájí účinně české zájmy, nebo zda jenom populisticky

neobelhává české občany. Že zařídí něco, co se potom zvládnout nedá.

Z mého pohledu je kapitola školství jedna asi dlouhodobě z nejméně politicky zatížených kapitol programového prohlášení. Vláda chce zároveň zaměření na kvalitu, nikoliv kvantitu u podpůrných pozic. Může to znít rozumně, ale bez definice kvality u podpůrných pozic jde o prázdnou větu, která ve výsledku může znamenat nepromyšlené kroky. Bude to znamenat, že se tedy vláda odhodlá provést tolik potřebnou parametrizaci asistentů pedagoga?

Text říká, že vzdělávání má zůstat prosté ideologických vlivů i působení politických neziskových organizací a že škola nemá – cituji – šířit politické či aktivistické postoje. To máme v zákoně samozřejmě zakázáno, je to správná vize, nicméně zní to jako ochrana neutrality školy. Kdo ale bude určovat, co je ideologický vliv, co je aktivismus a co už je politická nezisková organizace? Je environmentální výchova ideologie? Je prevence domácího násilí aktivismus? Nebo je výuka mediální gramotnosti politický vliv? Je debata o demokracii, lidských právech nebo moderních dějinách politický postoj? Kde bude ta hranice? Hrozí, že bude možné udělat pomyslný klacek na učitele, ředitele, studenty a v zemi, která má historickou zkušenost s tím, jak dopadá státní dohled nad takzvaně správným výkladem, to může být jednoduše rizikové.

Neutralita školy se nedá vyhlásit zákazem nežádoucích témat. Neutralita se dělá tím, že učíme kriticky myslet, pracovat se zdroji a argumentovat. A to přesně ohrožuje každá moc, která by si snad chtěla definovat, co je to ta ideologie. Já před tím varuji nad tímto je potřeba opravdu bdít.

Důležité téma, které rezonuje ve všech programech politických stran, je inkluze. Vláda slibuje bezpečí, slibuje zásadní revizi a zrušení neefektivních prvků inkluze, posílení speciálních škol a tříd a větší kompetenci ředitelů, aby mohli, cituji, lépe ochránit nejlepší zájem dítěte. Ta formulace opět nedává jednoznačně tušit, co se přesně slibuje, co se chystá, co je vlastně ten neefektivní prvek. Je to podpora asistenta, je to integrace dětí s lehčím znevýhodněním, financování podpůrných opatření nebo samotná myšlenka, že děti mají šanci být spolu? Rétorika, aby to nešlo na úkor ostatních dětí, je politicky lákavá, často probíraná, ale v praxi často znamená, že se z dětí se znevýhodněním stane problém ve škole, kterého se chce systém zbavit. Z odborných panelů, které se třeba i zde na půdě Poslanecké sněmovny v minulém období konaly, prokazatelně víme, že inkludované vzdělávání, není-li špatně vedené, nevede ke zpomalení vzdělávání u rozvoje intaktních žáků.

Shodneme se, že revize inkluze je nezbytná. Spíše bych použil termín optimalizace – **inkluzi vnímáme jako moderní směr vzdělávání.** Máme zde 20 let zkušeností a těch 20 let zkušeností už nabízí příležitost pro nějakou formu optimalizace. Držím vládě palce, aby byla provedena korektně. Rizika, která v tom jsou, budeme bedlivě zkoumat.

Vláda slibuje nepřijetí eura. TOP 09 krok vnímá jako škodlivý pro českou veřejnost, pro český stát, pro naši budoucnost. Nejde jenom o to, jakou měnou platíme v obchodě. Nejde o to, jaké místo to pro nás znamená v hodnotách, které máme. Jde o to, jaké místo chceme mít v Evropě, jak stabilní chceme mít ekonomiku a jaké podmínky chceme vytvořit pro lidi i firmy v naší zemi do budoucna.

Jsme součástí evropské ekonomiky? Ano. A velmi silně. Velká část českého průmyslu, pracovních míst a prosperity stojí na tom, že vyvážíme do států Evropské unie, a především do eurozóny. Jsme s eurozónou propojeni i tím, že mnoho firem u nás má zahraniční vlastníky, dodavatelské řetězce, obchodní partnery, kteří v eurech běžně fungují. A právě proto je první silný argument pro euro naprosto praktický – je to snížení nákladů a nejistoty v obchodu. Dnes firmy i spotřebitelé platí za směnu měn, za zajišťování proti kurzovým výkyvům, a hlavně žijí v nejistotě, co konečně udělá kurz koruny. Když koruna výrazně posílí nebo oslabí, někdo na tom vydělá, ale často to znamená problém pro české exportéry, pro plánování investic, i pro ceny. Euro by tuto nejistotu výrazně snížilo. A

méně nejistoty v ekonomice znamená více investic, více stability a dlouhodobě i lepší mzdy.

Ze své zkušenosti mohu říct, že každá firma, která je exportní – a těch u nás na východě Čech je opravdu celá řada – tak na můj dotaz, co pro ně můžeme udělat jako zákonodárci, řeknou na prvním nebo druhém místě, **zavedte euro**. Je to pro nás důležité, je to pro nás pohodlné, je to pro nás komplikace, že euro stále nemáme. Mohli bychom se lépe rozvíjet.

Druhý argument je samozřejmě přímý dopad na naše občany. Každý, kdo někdy platil na dovolené v zahraničí, posílal peníze do ciziny nebo nakupoval on-line z evropských e-shopů, ví, že směna měn není zadarmo. Pro mnoho Čechů je euro už dneska realita, řada cen v ekonomice se na euro nepřímo váže – typicky energie, suroviny nebo třeba některé technologie. Zatímco část nákladů se řídí eurem, příjmy v korunách pak mohou být zranitelné vůči kurzovým šokům.

Třetí argument pro **euro je stabilita**. V eurozóně dlouhodobě často vidíme nižší úrokové sazby než v zemích mimo euro. A to se promítá do hypoték, úvěrů pro firmy i ceny financování státu. Platí, že sazby se mění a nelze slibovat zázraky. Ale platí i to, že pro malou otevřenou ekonomiku, jako je ta česká, je důležitá důvěryhodnost měny a stabilita prostředí.

Euro je jedna z nejvýznamnějších světových měn a členství v eurozóně je pro investory signál. Signál, že země patří do stabilního jádra evropské ekonomiky. Pro Česko by to mohlo znamenat levnější kapitál, a ještě více investic.

A čtvrtý argument je politický a strategický. V eurozóně se rozhoduje. **Eurozóna je klíčová část Evropské unie**, kde se nastavují pravidla, koordinují reakce na krize a vznikají důležité dohody. Pokud u eura nejsme, často máme menší vliv na ta rozhodnutí, která na nás stejně dopadají. **Přijetím eura bychom získali místo u stolu**, kde se rozhoduje o měnové a ekonomické budoucnosti Evropy a tím i o budoucnosti naší vlasti.

A teď férově; existují obavy z eura. Lidé říkají, že ztratíme vlastní měnovou politiku, zvýší se ceny, doplatíme na problémy jiných zemí. Tyto obavy je třeba brát vážně. Právě proto je správná otázka nikoliv “ano nebo ne”, nýbrž “kdy a za jakých podmínek” můžeme euro mít. Měnovou politiku už dnes nemáme úplně ve svých rukou, protože naše ekonomika je extrémně navázaná na eurozónu. Riziko zdražování lze minimalizovat dobrým dohledem, transparentním duálním oceňováním a tvrdými sankcemi proti zneužití. V mnoha zemích se po zavedení eura ukázalo, že část zdražení byl spíš psychologický efekt a záminka některých prodejců než nevyhnutelný důsledek změny měny.

Pokud jde o solidaritu s jinými státy, je třeba říct otevřeně – i dnes jsme součástí Evropské unie, přispíváme do společných mechanismů a zároveň z unijní spolupráce výrazně profitujeme. Otázka tedy nestojí, zda budeme platit za jiné uvnitř systému, který ovlivňuje naši ekonomiku, nebo zda zůstaneme venku a přizpůsobovat se bez hlasu?

Euro není magická hůlka, která vyřeší všechny problémy. Je to **krok, který může České republice přinést větší stabilitu, levnější, jednodušší obchod, lepší investiční prostředí a silnější postavení v rámci Evropy**. Pro exportní zemi uprostřed kontinentu je měnová izolace spíš luxus, který nás stojí peníze i potřebný vliv. Pokud chceme být sebevědomou a prosperující součástí Evropy, dává smysl být součástí její měnové unie. V eurozóně neexistuje žádná země, která by z eura utíkala. Euro je ve všech zemích, které ho používají jako svou národní měnu, populární. Nikdo odtamtud nechce, právě naopak – jsou země, Chorvatsko, teď už i Bulharsko, které do eurozóny přicházejí.

Je velká škoda, že si vláda do programového prohlášení dává, že chce mimo euro zůstat. **Je velká škoda, že nás tím drží uměle a zbytečně, mimo velkou příležitost.**

TOP 09 z tohoto a řady jiných důvodů, o kterých budou ještě hovořit kolegové, o kterém mluvil třeba pan předseda Jakob, nemůže vládě Andreje Babiše vyhlásit důvěru.

<https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/projev-predsedy-top-09-mateje-ondreje-havla-prijeti-e-ura-je-take-o-tom-jake-misto-chceme-mit-v-evrope-32803.html?clanek=32803>